

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Актуальні проблеми сучасної соціальної філософії»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Спеціальність – 033 Філософія

Рік навчання 1, семестр 2,

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Додонова Віра Іванівна, доктор філософських наук, професор

Кафедра філософії та міжнародної комунікації,
корпус. 3, к. 125, тел. 5278150
e-mail dodonovav @ nubip.edu.ua

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=500>
8

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна передбачає вивчення актуальних проблем функціонування соціуму, критичне осмислення подій та явищ суспільного життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної позиції. Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми сучасної соціальної філософії» орієнтована на формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» чіткого розуміння проблем сучасного суспільства, осягнення основних напрямків розвитку соціальної філософії як галузі філософського знання, вивчення основних тенденцій розвитку соціальної структури суспільства, усвідомлення суспільства як системи, що саморозвивається. До актуальних проблем сучасного суспільства та соціальної філософії можна віднести рефлексію соціальної реальності, проблему життєвого світу людини, проблему історичної пам'яті тощо. Їх знання та розуміння породжує вміння окреслювати дослідницьке поле власного наукового пошуку у відповідності до сучасної парадигми соціальної філософії, формувати методологію власного наукового дослідження, а також давати оцінку явищам і подіям суспільного життя. Вагому роль відіграє соціальна філософія у формуванні комунікативних навичок та творчих здібностей здобувача.

Вивчення освітньої компоненти «Актуальні проблеми сучасної соціальної філософії» забезпечує цілий ряд загальних, та спеціальних компетенцій. Зокрема, вона формує: **Інтегральна.** Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також

проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК 01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 02. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗКу6. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу текстів, здатність оперативно опрацьовувати значні масиви інформації, генералізувати їх в загальну смислову структуру, виявляти слабкі місця, логічну чи смислову уразливість аргументації.

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СКу7. Знання предметної області філософії та розуміння сутності професійної діяльності, вміння об'єктивно та неупереджено викладати основні проблеми філософії.

СКу8. Здатність до інтерпретації та узагальнення текстів, володіння текстологічною культурою філософа.

СКу9. Здатність виявляти та пропонувати шляхи вирішення соціально-філософських, антропологічних, інвайроментальних проблем.

СКу11. Здатність критично осмислювати події та явища сучасного життя, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, усвідомлювати моральну відповідальність за результати власної наукової діяльності, вміння використовувати філософські знання для роз'яснення глобальних проблем сьогодення.

Програмні результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РНу13. Знання основних тенденцій розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі. Знання та розуміння генезису розвитку філософської думки. Вміння та навички виокремлювати на підставі знання напрямів і течій історії філософії актуальних соціально-філософських проблем та здійснення їхнього аналізу.

РНу14. Знання та розуміння закономірностей і підстав розвитку світогляду та образу людини у різних соціокультурних та цивілізаційних середовищах та вміння пропонувати

шляхи вирішення соціально-філософських, антропологічних, інвайроменталістських проблем відповідно до запитів сьогодення.

РНу15. Вміння та навички ведення науково-дослідницької діяльності у сфері філософії та дотичних до неї дисциплін індивідуально та в науково-дослідних групах (колективах). Вміння та навички налагодження наукової взаємодії з дослідниками, які мають власну світоглядну позицію та толерантне ставлення до інакодумства.

РНу16. Знання та розуміння закономірностей розвитку глобальних проблем людства, тенденцій еволюції світогляду та образу людини у різних соціокультурних середовищах та вміння на їхньому тлі ставити та вирішувати важливі наукові та педагогічні проблеми. Знання впливових концепцій і стратегій, в межах яких формується проблематика екологічної філософії, біоетики.

РНу17. Вміння та навички критичного аналізу подій та явищ суспільного життя, використання філософської рефлексії для формування власної світоглядної позиції, усвідомлення моральної відповідальності за результати власної наукової діяльності. Вміння та навички корелювання досягнення філософської думки з природничими, політичними, етичними знаннями.

РНу18. Знання та розуміння сутності та причини змін у поглядах на світ і людину. Вміння та навички аналізувати сучасні проблеми екосистеми та її вплив на розвиток суспільства, аналізувати напрямки діяльності суспільства в умовах екокризи. Вміння та навички ефективно використовувати філософський інструментарій в процесі аналізу усіх аспектів сучасного соціокультурного буття людства, й, особливо, в українському контексті.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабора торні,)	Результати навчання	Завдання	Оціню -вання
1. .Проблемне поле сучасної соціальної філософії. Науково-дослідні програми сучасної соціальної філософії.	2/4	Знати науково дослідні програми соціальної філософії. Розуміти, що вони є формами проектування суспільних процесів. Знати особливості постпозитивістської науково-дослідної програми соціальної філософії, відмінність між соціальним і гуманітарним знання, проблему верифікації знання, логіку соціальних наук К. Поппера. Знати особливості психоаналітичної науково-дослідної програми в соціальній філософії, соціальний характер постфрейдистського сихоаналізу. Знати науково-дослідну програму критичної теорії Франкфуртської школи. Знати структуралістську науково-дослідну програму соціальної філософії. Знати постмодерністську програму соціальної філософії.	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією. .	4

<p>2. Соціальна онтологія: суспільство як цілісна система. Соціальна структура суспільства: соціальні інститути, соціальні групи та спільноти.</p>	<p>2/4</p>	<p>Знати передумови виникнення суспільства. Розуміти зміст понять соціальна реальність, соціальна дійсність, соціальний час, соціальний простір. Розуміти особливості прояву «соціального» в сучасному суспільстві як уявного і символічного. Знати особливості соціосинергетики як парадигми вивчення постсучасного суспільства. Знати основні рівні системного підходу до суспільства, особливості соціальної еволюції та соціального прогресу. Знати зміст поняття «соціальний інститут», особливості процесу інституціоналізації в різних суспільствах. Розрізняти поняття соціального статусу та соціальної ролі. Розуміти сутність статусно-рольового конфлікту. Знати зміст поняття соціальна структура суспільства, розуміти особливості соціальної структури в сучасній Україні. Знати особливості соціальної групи, відрізняти її від квазігруп.</p>	<p>Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.</p>	<p>4</p>
<p>3. Соціальна епістемологія: соціальна раціональність постнекласичного типу.</p>	<p>2/4</p>	<p>Знати зміст поняття раціональність, соціальна раціональність. Розуміти дискурсивну природу соціальної раціональності постнекласичного типу. Знати дискурс-позиції сучасної соціальної раціональності. Дискурс-позиції: «соціальна дія» як спосіб функціонування соціальної раціональності; відмова від метанаративів; соціосинергетика, соціальне управління, комунікативна раціональність. Усвідомлювати те, що соціальна раціональність є відбитком соціальної реальності.</p>	<p>Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням, вирішення логічних задач, або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.</p>	<p>4</p>
<p>4. Людина як проблема соціальної філософії</p>	<p>2/4</p>	<p>. Знати філософські уявлення про особистість, основні категорії: індивід, індивідуальність, особистість. Знати зміст поняття габітус, усвідомлювати різноманітність габітуальних практик та стилів життя. Розуміти зміст процесу соціалізації, етапи соціалізації, агентів соціалізації, депривацію та госпіталізм як спотворену соціалізацію</p>	<p>Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.</p>	<p>4</p>
<p>5. Соціальні цінності в сучасному світі.</p>	<p>2/4</p>	<p>Знати зміст поняття цінність, усвідомлювати соціальну природу цінності, ієрархію</p>	<p>Опрацювання визначених темою питань з</p>	<p>4</p>

		суспільних цінностей. Вміти розрізняти матеріальні, нематеріальні, постматеріальні цінності. Знати зміст понять соціальна норма, аномія суспільства, соціальний контроль. Знати ціннісні пріоритети сучасного українського суспільства.	подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.	
6. Соціальна пам'ять суспільства.	2/4	Знати зміст поняття соціальна пам'ять, відмінність та тотожність понять історична пам'ять, культурна пам'ять, соціальна пам'ять. Усвідомлювати співвідношення понять традиція і пам'ять. Аналізувати сучасні комеморативні практики та їх зміст. Знати дискурси соціальної пам'яті у суспільстві, причини війн пам'яті, сутність історичної травми.	Опрацювання визначених темою питань з їхнім подальшим обговоренням вирішення практичних задач з теорії аргументації.	4
7. Глобалізація і проблема солідарності в сучасному світі	2/4	Знати зміст поняття глобалізація, політичні, економічні, культурні причини глобалізації, позитивні та негативні аспекти. Розуміти сутність глобальних проблем, їх класифікацію. Знати зміст поняття солідарність. Відрізняти розуміння солідарності у Е.Дюркгейма, Т. Парсонса, Н. Лумана. Знати концепцію глобального альтруїзму П. Сорокіна, поняття політичної дружби, толерантності, байдужості .	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.	4
8. Сучасні концепції суспільства: суспільство ризику, суспільство знань, суспільство споживання, мережеве суспільство.	1/2	Знати зміст поняття «постсучасність» та концепції постсучасного суспільства: суспільства ризику, суспільства знань, суспільства споживання, мережевого суспільства. Знати наукові доробки провідних теоретиків постсучасного суспільства: У. Бека, Н. Лумана, Ж. Бодрияра, З. Баумана, М. Кастельса. Усвідомлювати тотожність та різницю концептуальних положень в кожній теорії.	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.	4
Всього				40
Самостійна робота				30
Навчальна робота				70
екзамен			Три відкриті питання	30
Всього за 1 семестр				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Дедлайни визначені в ЕНК. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, стажування або відрядження).
<i>Політика оцінювання самостійної роботи</i>	Самостійна робота у формі написання есеїв є обов'язковою складовою навчальної роботи. Здобувачі вищої освіти мають право самостійно обирати теми есеїв та здавати їх у означений термін.
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час самостійних робіт, тестування та заліків заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів).
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній on-line формі за погодженням із деканом факультету)
<i>Оцінювання</i>	Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної (знання) та практичної підготовки (вміння) у співвідношенні 50/50, тобто 35 балів максимум знання і 35 балів – вміння. Проміжний контроль знань відбувається після кожної теми у формі тестування, максимум 2 бали. Підсумкова атестація – до 30 балів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	Екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано